

מראי מקומות- בבא קמא ק"א

הסימנים לכ"ע, יהי' חייב, דדומה לזרק מטבע של חבירו לים, דאמר' דהפטור הוא רק למאן דלא דאין דינא דגרמי. אולם ע' בשטמ"ק בשם הרמ"ה דכ' דכאן פטור אפי' למאן דדאין דינא דגרמי, דהני מילי דדאין גרמי היכא דלא מהדר לי' דידי', אבל הכא, אי סבירא לי' דיש שבח סממנים על גבי הצמר, א"כ השבה מעלייתא קא עביד, ופטור.

(ה) או דלמא אין שבח של סממנים על גבי צמר-

הק' תוס', הא סכ"ס נהנה ממנו, ולמה אינו צריך לשלם מדין נהנה. ותי' דהנאה דהכא לא בא ע"י מעשיו ולא ע"י מעשה בהמתו, ובתחב לו חבירו עכ"פ נהנה גופו, א"נ דהנאה דהכא אינו חשיב הנאה כלל. ובביאור תי' הראשון, כ' במשנת ר' אהרן (שכנים ג', ג', אות ד') "דאין חיוב דנהנה בעד עצם ההנאה בלבד, אלא דגם חיוב זה הוי בגדר חיוב מזיק, והחיוב לשלם מה שנהנה הוא בעד לקיחת ההנאה, ולכן כל שאין כאן לקיחת הנאה מצד מעשיו או מעשי בהמתו, פטור" (ומש"כ תוס' דבתחב לו חבירו מ"מ נהנה גופו, ביאר בשיעורי ר' שמואל [ב"ב אות ק"א] דכיון דנהנה גופו הו"ל כמו שלקח ההנאה ע"י מעשיו [וצ"ע בהו]. אולם העיר דזהו רק לתי' א' בתוס', אבל תוס' בתירוץ השני לא ס"ל ליסוד זה.

(ו) יש שבח סממנים על גבי צמר, דא"ל הב לי

סמנאי דגבך נינהו- פי' השטמ"ק בשם הרמ"ה, דכל השאלה הוא רק היכא דהשביח הצמר מחמת הסממנים, דאל"כ ודאי לא איבעיא לן, דאז ודאי ליכא גבי' ולא מידי. אלא מיירי בהשביח, ומצי אמר בעל הסממנים לבעל הצמר, הב לי סמנאי דגבך נינהו, ואת

קא מתהנית בגווייהו [וצ"ע מה משלם, הרי לכאור' אין המחייב משום נהנה, וכמש"כ תוס', אלא משום דיש לו סמנאי, אבל לכאור' אי"צ לשלם טפי ממה שנהנה. אבל ג"ז ק', דאם אין החיוב משום נהנה, א"כ למה פשוט כ"כ דאינו משלם אף אם אינו נהנה, הרי סכ"ס סמננין של פלוני אצלו הם, ואולי מה שהם נחשבים אצלו הוא רק כפי מה שנהנה מהם, וזה ודאי ק', וצ"ע].

(ז) בגד שצבעו בקליפי ערלה ידלק- הק' המשנה

ראשונה (ערלה ג', א', ד"ה ידלק), למה צריך לשורפו (ומה שצריך שריפה בכלל, כ' שם

(א) נותן לו דמי עציו- פרש"י, דקנינהו בשינוי. ולכאור' ק', נהי שיש כאן שינוי, אולם לכאור' צריך גם שיהי' לו קניני גזילה כדי שיהי' השינוי קנוי לו, ומה היו הקניני גזילה שלו. וע' בשו"ת הרשב"א (ב', שס"ט) דבתוך דבריו כ' דאולי לפי ר"מ כל היכא דמשנה מדעת בעה"ב, הרי מעשיו מוכיחין על כוונתו דבאמת רוצה לזכות בזה, וא"כ אולי י"ל כן כאן ג"כ.

(ב) לא צריכה דגול סממנים שרויין- הק' הפני

יהושע, אף אם לא שינה העצם סממנים, אבל כשצבע הבגד הרי שינה אותם ע"י הא גופא דצבע הבגד בהם. ואף אם מוקמי' לה בדיכול להעביר ע"י צפון, דאז הו"ל שינוי החוזר, היינו לענין הצמר, אבל לענין הצבע גופא, ודאי שינוי גמור הוא, דהצביעה אינו חוזר לברייתה כלל. ובשלמא למאי דאוקמינן דצבע בהו קופא, י"ל דמסתמא לא מתכוין לקנותה באותו שינוי, כיון דאין השינוי אלא בשעת מעשה, ולכן אין כוונתו אלא להזיק, אבל לאוקימתא דזל ציבעא עדיין ק', הרי לכאור' צריך לעשות השבה מעליא, כיון דקנאו בשינוי, והניח בצ"ע. וכ' הבית אהרן די"ל דאין שינוי כלל בהצבע, דהא אינו אלא דעכשיו הוא נמצא במקום אחר, אבל גוף הצבע לא נשתנה, וכ' דכ"כ המרכבת המשנה.

(ג) אלא הב"ע כגון דגול צמר וסמננין דחד,

וצבעי' לההוא צמר בהנך סמננין, וקא מהדר לי' ניהלי' לצמר, וכו'- לכאור' ק', מה השבה היא זו, הרי קנה הצמר בשינוי. וע' בשטמ"ק בשם הרמ"ה, דהוכיח מכאן דהיכא דשויה הגזילה שקנאה בשינוי כמו שהי' שוה בשעת הגזילה, יכול להשיבו להנגזל ולקיים דין השבתו בזה, ואין הנגזל יכול לומר הב לי

דמים [ויש לע' קצת, מהו החי' בזה, הרי קיי"ל דלעולם יכול לשלם שוה כסף כסף, וצ"ע].

(ד) כגון שצבע בהו קופא- כ' הבעל המאור (לו.

בדפיו) דכל זה רק היכא שלא הגביה הסממננין, אלא שזרק הקופא לתוכן, וגם מיירי רק למאן דלא דאין דינא דגרמי, אבל למאן דדאין דינא דגרמי, או היכא דהגביה

(א) **ממין הצובעין וכו' יש להן ולדמיהן שביעית-** פרש"י, שאין עושין מהן סחורה, דרחמנא אמר לאכלה ולא לסחורה, ואסור לצבוע בהן דהיינו סחורה, אבל מותרין הן להסיקן קודם זמן הביעור. והק' רעק"א, הא פירות שביעית אסור להסיקן, דהו"ל הנאתו אחר ביעור כמבואר בסוגיין. וא"כ בצובעין דחל עליהו קדושת שביעית, למה יהי מותר להסיקן, והניח בצע"ג. וע' בתורת זרעים (שביעית ז', א') דהעיר עוד על מש"כ רש"י דאסור לצבוע, דלמה אסור, הרי בזה הוי הנאתו וביעורו בשעה א', וא"כ למה יהי אסור לצבוע בו. והוא ביאר דמה דאסור לצבוע בו, היינו כמו שכ' לעיל מהפני יהושע, דס"ל לרש"י דהאיסור לסחורה הוא כל דבר שעל ידו יתקיים הפירות שביעית, אסור לעשותו. וא"כ, אף דמה שנותן בו תורת שביעית, דהיינו הצביעה, הוא איסורו וביעורו שוה, מ"מ למעשה אסור לצבוע בו, כיון דעל ידו נתקיים. אבל מאידך גיסא מותר להסיקן, והיינו משום די"ל דכל מה שאמרה תורה לאכלה ולא להפסד, היינו משום דכיון דעומד הדבר להנאה שהאנתו וביעורו שוה, אז אסור בכה"ג להפסידו. אבל בצבעים, דאינו עומד לשום הנאה אחרת, דכל ההנאה שבו הוא אסור משום דדומה לסחורה, ממילא י"ל דמותר להפסידה.

(ב) **מי שהנאתו וביעורו שוה, יצאו עצים שהנאתן אחר ביעורן-** ובסברת הדבר לחלק בין דברים שהנאתן לאחר ביעורן ובין דברים שהנאתן עם ביעורן, כ' בדברות משה (ע"ג, ענף ב') ג' סברות. א', כיון דפירות שביעית ניתנו לאכילה ולא להפסד, לכן נתחדש שהנאות כאלו שבאים אחר שנתבער נחשבים ג"כ כהפסד, הואיל ובשעת הביעור לא הי' הנאה אלא אחר שהופסדו ונתבערו מהעולם מתהנים, נמצא שההנאה אינה מפירות שביעית, כיון דהוא אחר שכבר אינם הפירות שביעית בעולם, וכשהיו הפירות בקדושת שביעית כשהיו בעין הופסדו. ב', שהתורה מחדש שרק דבר שודאי לא יבא להפסד מותר, ולא דבר שאפשר שיבא לידי הפסד, כמו דברים שהנאתן אחר ביעורן, שאפשר שלאחר שיתבער לא יהנה ממנו, וא"כ נמצא

דערלה בשריפה, כדאי' בסוף תמורה), הרי יכול להעביר הצבע ע"י צפון. ותי' א) דתנא דינא קתני, תקנתא לא קתני, (ב) לא פסיקא לי' מלתא, דהא איכא צבעים דא"א להעבירם ע"י צפון, ולכן כ' דבר השוה בכל.

(ח) **בגד שצבעו בקליפי שביעית ידלק- פרש"י,** משום דסחורה היא. והק' בתוס' ר' פרץ, הא משנה מפורשת היא בשביעית (ז', ג') דמותר לצבוע בהם לצורך עצמו. ופי' בקובץ שעורים (קמט) דכוונת רש"י להיכא שצבעו בשכר [וממילא מיושב קו' התור"פ]. והביא שם מהמלאכת שלמה (שביעית פ"ז) שהק' על רש"י דאפי' אם עבר על איסור סחורה, אי"ז אוסר הבגד. והביא הקו"ש מהשטמ"ק בשם המאירי דפי' דמיירי לאחר זמן הביעור, ולכן שפיר ידלקו, וכן פי' התור"פ. אלא דהק' הקו"ש מהא דמשמע שם בפ"ז דשביעית דקלפי רמונים אין להם זמן ביעור, וצ"ע. וע' בפני יהושע (בעמוד ב') דהבין דאין כוונת רש"י דעשה כן בשכר, אלא דס"ל דאסור לצבוע בפירות שביעית בכלל משום דלא יהיו יכולין להתבער בזמן הביעור. ומש"כ רש"י דהיינו סחורה, כ' דהיינו רש"י לשיטתו דביאר דזהו ג"כ הטעם דאיסור סחורה, דאם יעשה סחורה עמהם לא יתבערו בזמן הביעור [אולם עדיין יהי' קו' הקו"ש לפ"ז, דבפירות אלו אין דין ביעור כלל, וגם קו' התור"פ, דמשנה מפורשת היא דמותר, וצ"ע].

(ט) **הא בכלים דהוו מעיקרא- הק' הערוך לנו** בנדה (סב:) דמה קמ"ל בזה, הרי פשוט דכלים שהם באהל שיש בה רביעית דם טמאים. ותי' ע"פ מש"כ השטמ"ק כאן בשם המאירי בשם גדולי המפרשים, דאפי' נבלע מקצת רביעית בקרקע, כל שלא נבלע כולו מצטרף הנבלע לשאינו נבלע, ולפ"ז טובא קמ"ל, דמצטרף. אבל לפי הדעה אחרת שהביא המאירי, דאינו מצטרף, הניח בקו'.

(י) **דם תבוסה- פרש"י,** ספק כולה בחייו ספק כולה במותו. והק' הרש"ש, הא קי"ל בספק כזה דברה"ר טהור גמור, וברה"י טמא מדאורייתא, וא"כ איך שייך לומר כאן דטמא מדרבנן. וביאר דבאמת ברה"ר הו"ל טמא מדרבנן, ומיירי עכשיו דהספק נולד ברה"ר ושוב הכניסו להבית, ולכן אינו טמא אלא מדרבנן (וע"ש עוד מש"כ בזה).

שנשרפו העצים להפסד ממש. ג', דבאמת
דאין שייך זה להפסד כיון שזהו דרך הנאתה,
ומצד החשש שמא אח"כ לא יהנה לא
מסתבר שזה יהי' גדר האיסור, אלא שהוא
גזה"כ דרק הנאות כאלו שדמו לאכלה
שהנאתן וביעורן שוה, התירה תורה בפירות
שבקדושת שביעית בקרא דלכם ולא הנאות
שאחר ביעורן שלא דמו לדאכלה.

(ג) **יצאו עצים שהנאתן אחר ביעורן - כ' המשנה**
ראשונה (שביעית ד', א') דכש"כ אם הנאתן
קודם ביעורן דנהג בהן שביעית. וביאר
דהטעם דבהנאתן אחר ביעורן אין בהם דיני
שביעית, היינו משום דבשעת הנאתן כבר
אינם בעולם, וא"כ שפיר אמרי' דבהנאתן
קודם ביעורן יש בהם דיני שביעית.